

ВОД ЗА РАЗМИНИРАЊЕ И УКЛАЊАЊЕ НЕЕКСПЛОДИРАНИХ УБОЈНИХ СРЕДСТАВА

За припаднике прокупачке јединице није довољно да буду само обучени и професионални у раду, већ морају имати и довољно храбрости за ризичне и опасне задатке разминирања или уклањања касетних и авио-бомби, импровизованих експлозивних направа и осталих неексплодираних убојних средстава

ГРЕШКЕ НЕ СМЕ БИТИ

У Прокупљу је 2014. године први пут формиран вода у Војсци Србије за разминирање и уклањање неексплодираних убојних средстава. Јединици су постављени високи стандарди у обуци пиротехничара. Школовање су завршили у Србији, а похађали су и различите стручне курсеве у иностранству. Данас су припадници вода из састава 310. инжењеријског батаљона Треће бригаде Копнене војске оспособљени да проналазе, уништавају и транспортују сва неексплодирана убојна средства (НУС), што су протеклих година показали на теренима широм земље, почев од Врања, Аеродрома „Дубиње“ код Сјенице, до касарне у Новом Саду. Свакако им је најизазовнији и најопаснији задатак био техничко извиђање и чишћење сјеничког аеродрома, на који је током агресије 1999. године, уз мноштво авио-бомби, бачено и око четири хиљаде касетних бомби.

Уништавање касетних бомби

Први сложенији задатак јединица је реализовала 2017. године, када су за потребе изградње антирикошетног бедема пиротехничари „чистили“ Војни комплекс „Међа“ од пројектила које су припадници наше војске испаливали током вежби и обучавања. Потом су ангажовани на издвојеном објекту „Лисичји поток“ код Београда и у касарни „Југовићево“ у Новом Саду, где су уклањали конвенционално наоружање наше производње, заостало од бомбардовања 1999. године. Према речима заставника Зарка Стојковића, на том простору пронашли су велике количине ручних бомби.

На издвојеном објекту „Забела“ код Пожаревца пиротехничари из Прокупља уклањали су заосталу муницију из Првог и Другог светског рата. Приликом техничких извиђања у касарнама у Нишу, Врању и Лесковцу открили су да у нишкој касарни „Књаз Михаило“ и у обе врањске касарне постоје авио-бомбе, које ће ископати и уништити током године. Пиротехничко обезбеђење радова и уништавање пројектила у војним објектима редовни су задаци вода разминирање.

Најважнији и најризичнији задатак који су до сада имали припадници вода било је техничко извиђање Аеродрома „Дубиње“ код Сјенице. Од 7. априла до 9. септембра прошле године пиротехничари су проверили 47,5 хектара земљишта и том приликом 20 хектара прогласили за површину без утврђеног ризика, док су за површину од 27,5 хектара утврдили да је под касетном муницијом.

„Пронашли смо 26 касетних бомби америчке производње и три појачника с упаљачем“, каже командир вода капетан Ненад Кањевац и наводи да се тежина тог задатка огледала у чињеници да је касетна муниција наоружана дуплим упаљачем. Тренутно-ударни упаљач активира се приликом удара у земљу, али ако не дође до његове активације, онда се бомба може активирати и на близину, потрес земљишта или светлост. Никада се са сигурношћу не може знати о каквој је бомби реч, односно којим је још упаљачем наоружана.

„Зато се трудимо да током рада нема тензије. Дисциплина мора да буде на високом нивоу, припадници вода да тачно знају шта им је посао и да се приликом рада с НУС увек понашају у складу с прописаним мерама заштите“, истиче капетан Кањевац.

Командир трећег тима за разминирање и уклањање НУС заставник Дејан Дејановић објашњава како се одвијао рад на сјеничком аеродрому. „Како нисмо знали где се налазе касетне бомбе, најпре смо отварали сигурну стазу, односно приступни пут, а потом су пиротехничари отварали радну стазу, ширине један и дужине 25 метара. Постепено су се кретали и простор претраживали метал детектором. Када бисмо пронашли бомбу, пажљиво су прилазили месту, рашчишћавали вегетацију посебним антимагнетним средствима, ископавали земљиште поред и лаганим откопавањем долазили до убојног средства. Касетна бомба се не деактивира, већ уништава на лицу места, постављањем експлозива и његовим активирањем с безбедне даљине од 500 и више метара. Увек има страха када се задатак извршава. Искуснији кажу да оног тренутка када више не постоји страх, пиротехничар треба да престане да се бави тим послом.“

И током 2019. године ће се наставити с „дубинским чишћењем“ и уништавањем касетних бомби на Аеродрому „Дубиње“.

Четири фазе обуке

Командант 310. инжењеријског батаљона потпуковник Бојан Миленковић тврди да су припадници вода за разминирање и уклањање неексплодираних убојних средстава изузетно мотивисани за обављање задатака, али да се у њиховом послу грешке не праштају. „Није довољно да пиротехничари буду само добро обучени и професионални у раду, већ морају имати и довољно храбрости за тако ризичне и опасне задатке“.

Према речима капетана Кањевца, предвиђено је да се обука састава заврши током године. Планирана је и реализована у четири фазе. У првој фази припадници вода оспособ-

бљени су да привремено замене пионирске јединице када је то потребно и да извршавају задатке с неексплодираним убојним средствима у нуклеарно-хемијско-биолошком окружењу на прописаном нивоу заштите. Друга фаза подразумевала је обуку за „чишћење“ терена после борбених дејстава артиљеријских и тенковских јединица и евентуалних експлозија у магацинима убојних средстава конвенционалног наоружања. Посебна пажња, том приликом, посвећена је размињању површина од неексплодираних убојних средстава према међународним стандардима за хуманитарно размињање и поступцима приликом транспорта неексплодираних средстава до места за безбедно уништавање.

У протекле три године реализована је и обука припадника вода за детектовање, ископавање, превозење и уништавање пројектила високе масе (авио-бомби) и импровизованих НУС, на Аеродрому „Батајница“, те у нишким касарнама „Књаз Михаило“ и „Стеван Синђелић“ и лесковачкој касарни „Војвода Петар Бојовић“.

ЈЕДИНА ПИРОТЕХНИЧКА ЈЕДИНИЦА

Вод из Прокупља је једина јединица или састав у Републици Србији која је организована и припремљена за борбу против неексплодираних убојних средстава. У Војсци Србије, поготово у РВ и ПВО и логистици, има још изузетних пиротехничара, који су искуство у уништавању неексплодираних убојних средстава стекли током и после ратова на нашим просторима, али нису организацијски повезани.

Полицијске јединице, такође, имају мање саставе тог типа, који раде искључиво по позиву и тежишно се баве појединачно пронађеним пројектиlima или експлозивним направама. Центар за размињање у Београду нема јединицу која се бави размињањем, већ за одређене пројекте „позајмљују“ људство, најчешће из Босне и Херцеговине.

Кајетан Ненад Кањевац

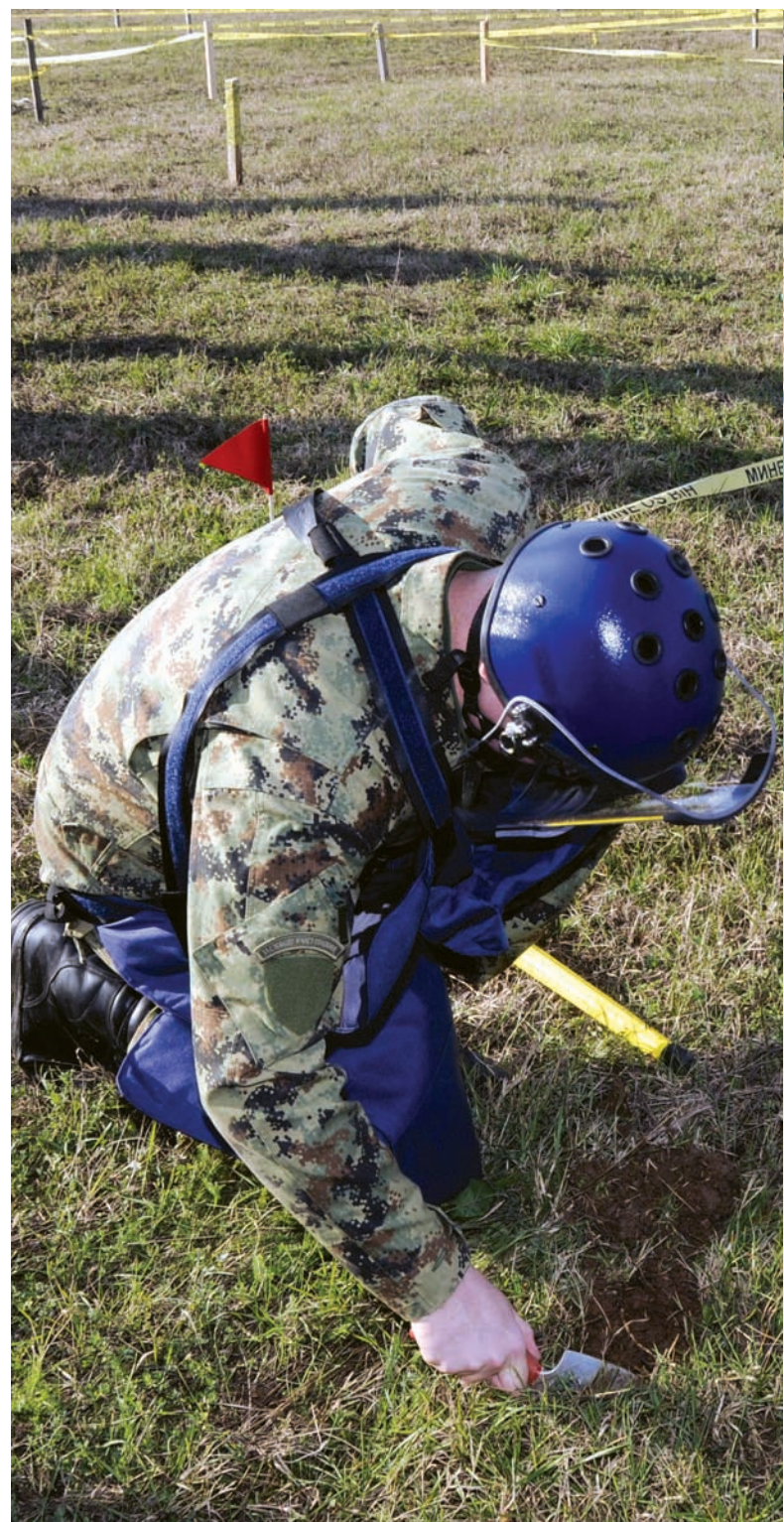

1. март 2019.

Прокупчки пиротехничари су углавном овладали знањима и вештинама за самостално уклањање авио-бомби. Обуку за познавање и скидање упаљача авио-бомби, те добијање сертификата за то морају додатно завршити на курсевима у иностранству. Током 2019. године треба да добију и сертификате за рад с импровизованим експлозивним направама и за машинско размињање земљишта, што се очекује после набавке машине за размињање, односно машине за узнемиравање тла. Важно је нагласити да су у потпуности оспособљени за уклањање и уништавање минских поља и касетне муниције која је коришћена током агресије 1999. године.

Техничка опремљеност

Вод је још при формирању попуњен с 80 одсто неопходне опреме, али је и у протеклих пет година настављено улагање у техничка средства за рад. У 2016. години јединица је до-

била донацију од Европске команде ОС САД у вредности 265.000 долара, па је опремљена средствима за обележавање градилишта за разминирање, медицинском опремом, с двадесет заштитних одела, двадесет метал-детектора, те опремом за извиђање сумњивих површина – ласерски даљинометри, камере, фото-апарати и опрема за узорковање тла.

Војска Србије набавила је и балистичке штитове, осам квалитетних магнетних локатора SCHONSTEDT, немачке производње, за дубинску претрагу, и метал-детекторе. Како истиче капетан Кањевац, јединица је по

обучености и опремљености у рангу са сличним саставима у савременим армијама света.

Припадници вода за разминирање и уништавање неексплодираних убојних средстава помажу и осталим саставима Војске током обуке, као и грађанима Србије, да препознају опасности од неексплодираних убојних средстава и како да предузимају прописане мере на заштити живота и спречавању ванредних догађаја.

Официрски и подофицирски кадар јединице изабран је на основу квалитета рада на претходним дужностима, али и по принципу добровољности. За послове које обављају припадници вода добијају додаток од десет одсто на плату и имају четири месеца бенефицираног радног стажа на 12 месеци и опоравак у трајању од десет радних дана. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

ШКОЛОВАЊА И КУРСЕВИ

Припадници вода за разминирање и уклањање неексплодираних убојних средстава су у протеклих неколико година похађали више курсева у земљи и иностранству и стекли значајна искуства која примењују у обуци. Курс за пиротехничаре реализовали су у Центру за обуку у Крушевцу, док су основни курс за хуманитарно разминирање, курсеве извиђача експлозивних средстава и чишћења површина контаминираних касетном муницијом, затим курс командира деминерских одељења, основни деминерски курс, курс чишћења кућа, те курсеве оператора за уклањање експлозивних средстава и

инспектора контроле квалитета реализовали у Босни и Херцеговини.

Оружане снаге БиХ, на име, имају деминерски батаљон и опрему вредну седам милиона долара, као и 21 робот за разминирање. У току 2017. године успостављена је сарадња с Европском командом ОС САД и реализован основни курс за разминирање у Немачкој, док је наредне године мобилни тим НАТО-а у Прокупљу за припаднике вода извео обуку „Дејство против импровизованих експлозивних направа“. Део садржаја обуке реализован је и са припадницима оружаних снага Мађарске, а у Грчкој су наши пиротехничари учествовали на заједничким вежбама с њиховим јединицама. Током 2019. године поново су планиране посете мобилних тимова НАТО-а и похађање курса „CIED TTT“ у Немачкој.